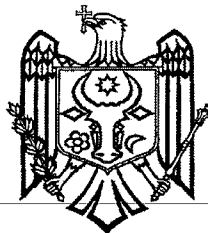

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

La Nr. 35/13-10/16 din 10.10.18

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28, MD-2004

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea privind verificarea constituționalității sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură penală.

Anexă:

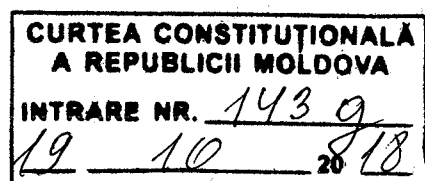
- Copia încheierii Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 04 octombrie 2018 privind admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe 2 file;
- Cererea privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură penală, pe 1 file;
- Actul de sesizare, pe 15 file;
- Copia încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17 septembrie 2018, pe 4 file;
- Copia recursului declarat de avocatului Mocanu Serghei în numele învinuitei Guzun Tatiana supra încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17 septembrie 2018, pe 4 file;

Cu înalte considerațiuni,
Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iovu Gheorghe

Morozan Ghenadie

Gafton Alexandru

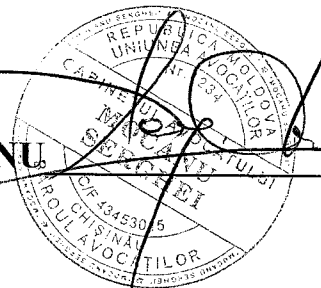
CERERE

Subsemnatul, avocatul Mocanu Serghei, în temeiul art.135 din Constituție al RM și prevederile Hotărîrii Curții Constituționale al RM nr.2 din 09 februarie 2016, iar obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia (în cazul în care nu este ridicată de către instanța de judecată din oficiu, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate prin prezenta solicit instanței de judecată:

- A admite prezenta cerere ;
- A sesiza Curtea Constituțională în vederea verificării constituționalității a sintagmei a învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii din art.185 alin.1 din Codul de Procedură Penală al RM, potrivit sesizării mele care se anexează cu emiterea unei încheieri în acest sens.
- A suspenda examinarea cererii de recurs pînă la emiterea examinarea de către Curtea Constituțională a sesizării în vederea verificării constituționalității a sintagmei a învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii din art.185 alin.1 din Codul de Procedură Penală al RM.

01.10.2018

Serghei MOCANU

Curții Constituționale al RM

SESIZARE
privind excepția de neconstituționalitate
prezentată în conformitate cu art.135 din Constituției

I. Autorul sesizării

1. Serghei Mocanu, Avocat
2. mun.Chișinău str.Constituției, 8 ap.28

II. Obiectul sesizării

Exercitarea controlului constituționalității a sintagmei **învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii** din art.185 alin.1 din Codul de Procedură Penală al RM.

III. Circumstanțele litigiului examinat de către instanța de judecată

În procedura Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău se află spre examinare cererii de recurs înaintată de mine împotriva încheierii Judecătorei Chișinău sediu Centru din 17 septembrie 2018.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău sediu Centru din 17 septembrie 2018 a fost admis integral demersul procurorului în în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Principal Nicu Șendrea dispunindu-se aplicarea lui Tatiana Guzun a măsurii preventive sub formă de arest pe un termen de 30 zile.

Instanța de fond, a aplicat la soluționarea litigiului prevederile art.185 alin.1 din Codul de Procedură Penală al RM.

IV.Expunerea pretensei sau a pretinselor încălcări a ale Constituției,precum și a argumentelor în spriginul acestor afirmații

Articolul 185. Arestarea preventivă

(1) *Arestarea preventivă constă în deținerea învinuitului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile prevăzute de lege. Arestarea preventivă constituie o măsură excepțională și se dispune doar atunci când se demonstrează că alte măsuri nu sînt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestării și în cazul infracțiunilor care, au fost săvîrșite fără aplicarea constrîngerii fizice sau psihice, nu s-au soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau nu au fost săvîrșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii.*

Textul art. 185 alin.(1) CPP RM “.....învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii.” este unul neclar și imprevizibil în aplicare deoarece este în contradicție cu prevederile Constituției, CEDO și jurisprudenței CtEDO, precum și cu mai multe norme din CPP RM, care garantează dreptul la libertatea individuală, prezumția nevinovăției, dreptul la tăcere și la apărare.

Potrivit art.15 din Constituție, cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

În baza art. 25 al Constituției Republicii Moldova, art. 5 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) și art. 9 parag.1-5 al Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, cât și ale prevederilor art.11 alin.(1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazurilor și în conformitate cu procedura prevăzută de lege. În cazul în care procedura prevăzută de legile naționale contravine reglementărilor cuprinse în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prioritate au reglementările cuprinse în tratatele internaționale. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), în conformitate cu articolul 4 din Constituția Republicii Moldova, este direct aplicabilă în sistemul de drept al Republicii Moldova, este obligatorie și are o forță constituțională.

Garantarea libertății persoanei a constituit una dintre preocupările continue ale legiuitorului nostru precum și a Curții Constituționale, motiv pentru care în prezent dispozițiile interne în materia protecției dreptului la libertate și siguranță individuală, consacrate în Constituție (art. 25) și Codul de procedură penală (art. 11), urmăresc satisfacerea exigențelor CEDO, care din momentul ratificării a devenit obligatorie în dreptul intern. Asemănător prevederilor constituționale, art. 5 din Convenție garantează în termeni preciși dreptul la libertate și siguranță al oricărei persoane. În completare, acest text prevede în mod expres și limitativ cazurile și condițiile în care este permisă limitarea libertății persoanei (art. 5 § 1 lit. a-f), precum și garanțiile recunoscute persoanelor private de libertate (art. 5 § 2-5).

Conform jurisprudenței CEDO, pentru ca o privare de libertate să corespundă exigențelor Convenției, aceasta trebuie să fie dispusă cu respectarea dispozițiilor substanțiale și procedurale din dreptul intern și să fie conformă cu scopul art. 5 de a proteja orice persoană împotriva arbitrarului. Astfel, nu este suficient ca o privațiune de libertate să fie în conformitate cu dreptul intern: să se conformeze noțiunii potențial mai largi de „legalitate” în sensul Convenției.

Deci, legalitatea unei măsuri privative de libertate nu se analizează doar prin raportare la normele de drept interne, ci și prin raportare la dispozițiile Convenției și scopul acestora. Cu toate că principiul conform căruia nici o detenție arbitrară nu poate fi compatibilă cu Convenția este

fundamental, Curtea nu a definit global atitudinile autorităților susceptibile de „arbitrar”, dar a dezvăluit, de la caz la caz, principiile cheie.

Un element important ce constituie o garanție contra arbitrarului este „calitatea” normelor juridice, sau altfel spus, necesitatea ca legea națională care autorizează privarea de libertate să fie clară și previzibilă.

În cauza Paladii c. Moldovei (cererea nr. 39806/05) hot. CtEDO din 10 martie 2009, par. 74, Curtea reiterează că *„atunci când este vorba de privarea de libertate, este deosebit de important ca principiul general al certitudinii juridice să fie respectat. Prin urmare, este esențial ca condițiile pentru privarea de libertate, prevăzute de legislația națională, să fie clar definite și ca însăși legislația să fie previzibilă atunci când este aplicată, încât ea să corespundă standardului de „legalitate” stabilit de Convenție, (Baranowski v. Poland, § 52, și Steel and Others v. the United Kingdom, § 54).”*

Mai mult decât atât, legea internă pertinentă, care înglobează atât dreptul scris, cât și pe cel nescris, trebuie să fie formulată cu o precizie suficientă pentru a permite persoanelor interesate, care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist, să prevadă într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (cauza Wingrove c. Regatului Unit, Hotărârea din 25 noiembrie 1996; cauza Sunday Times c. Regatului Unit, Hotărârea din 26 aprilie 1979). Adică, este evident faptul că, pentru a respecta legea, aceasta (adică legea) urmează a fi *cunoscută și înțeleasă*, [s.a.] iar pentru a fi înțeleasă, legea trebuie să fie suficient de precisă, clară (*când nu generează interpretări neunivoce*) și previzibilă (*când permite persoanelor care cad sub incidenta ei să-și ajusteze conduita socială, astfel încât să nu le fie lezat dreptul*). În acest curs de premise, devine evidentă legătura dintre principiul legalității și principiul securității juridice. Cerința „legalității” presupune că atât circumstanțele pe care se bazează acuzațiile aduse, cât și condițiile pentru aplicarea privării de libertate sunt, pe măsura posibilității, prevăzute de lege într-un mod clar, astfel încât legea să fie previzibilă în aplicare.

Cerința de legalitate nu este îndeplinită prin simpla respectare a dreptului intern relevant; trebuie ca dreptul intern să se conformeze el însuși Convenției, inclusiv principiilor generale enunțate sau implicate de aceasta (hot. CtEDO Plesó c. Ungariei pct. 59). Principiile generale implicate de Convenție la care face trimitere jurisprudența referitoare la art. 5 § 1 sunt principiul statului de drept și, conexe acestuia, principiul securității juridice, principiul proporționalității și principiul protecției împotriva arbitrarului, protecția împotriva arbitrarului reprezentând cu atât mai mult scopul art. 5 (hot. CtEDO Simons c. Belgiei, par. 32).

Pentru a îndeplini cerința de legalitate, detenția trebuie să aibă loc „potrivit căilor legale”, și *anume să respecte normele de fond și de procedură ale dreptului intern* [s.a.] (Del Río Prada c. Spaniei, par. 125) *sau, după caz, ale dreptului internațional aplicabil* [s.a.] (a se vedea, Medvedyev și alții c. Franței, pct. 79; Toniolo c. San Marino și Italiei, par. 46).

Curtea Europeană a relevat că, având în vedere impactul dramatic al privării de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, în circumstanțele unei investigații în derulare, *procedurile desfășurate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției trebuie, în principiu, să întrunească în cea mai mare măsură posibilă cerințele de bază ale unui proces echitabil* [s.a.] (cauza Shishkov v. Bulgaria, hot. 9 ianuarie 2003, §77).

Prezumția de nevinovăție nu înseamnă însă că pe parcursul procesului penal nu ar putea fi luate măsuri procesuale împotriva celui cercetat. Ceea ce impune acest principiu este, pe de o parte,

că arestarea unei persoane nu înseamnă că la sfârșitul procesului aceasta va fi condamnată, ci că este posibilă orice soluție, inclusiv cea de achitare.¹

Persoana supusă unei măsuri preventive, în conformitate cu principiul prezumției de nevinovăție, se consideră nevinovată și trebuie tratată cu nepărtinire și umanism, în condiții ce nu cauzează suferințe fizice sau morale și nu înjosesc demnitatea persoanei.²

Prezumția de nevinovăție și dreptul la un proces echitabil sunt consacrate în articolele 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), articolul 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP) și art. 11 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Potrivit articolului 21 din Constituție, orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. Dreptul la apărare este garantat de articolul 26 din Constituție.

Curtea Europeană a drepturilor Omului a statuat că dreptul la un proces echitabil (art. 6 al Convenției) include dreptul pentru orice acuzat în sens autonom, pe care art. 6 îi atribuie acestui termen, de a păstra tăcerea și de a nu încerca să contribuie la propria sa incriminare.

Legislația națională prevede atât dreptul la tăcere, cât și dreptul de a nu mărturisi împotriva altei persoane, în timp ce jurisprudența CtEDO stabilește, în baza garanțiilor prevăzute de art. 6, par.(1), că persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni nu are obligația de a coopera activ cu autoritățile judiciare³. Obligarea persoanei de a da declarații care ar putea fi autoincriminatorii este contrară și art. 6 CEDO⁴.

CPP, în art. 21, asigură libertatea persoanei de a mărturisi împotriva sa ori împotriva rudelor sale apropiate, a soțului, soției, logodnicului, logodnicei sau să-și recunoască vinovăția. Pentru a se stabili dacă a fost încălcat dreptul de a nu se autoincrimina sau dreptul de a păstra tăcerea, ar trebui să se țină seama de interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului privind dreptul la un proces echitabil în temeiul CEDO.⁵

Deși art. 6 al Convenției Europene nu menționează în mod expres dreptul de a păstra tăcerea și una din componentele lui – dreptul de a nu contribui la propria incriminare, Curtea Europeană în jurisprudența sa a menționat că dreptul la un proces echitabil include și „dreptul pentru orice acuzat în sens autonom, de a păstra tăcerea și de a nu încerca să contribuie la propria incriminare” (cauza Funke c. Franța, 25 februarie 1993).

CtEDO menționează că garantarea acestui drept de normele internaționale este justificată, în special, de necesitatea de a proteja acuzatul împotriva abuzurilor din partea autorităților, ceea ce permite evitarea erorilor judiciare și într-un final asigurarea unui proces echitabil. Totodată,

¹ Pct. 84 Hotărârea CC RM nr.3 din 23.02.2016 privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor (3), (5), (8) și (9) ale articolului 186 din Codul de procedură penală.

² Pct.85 Hotărârea CC RM nr.3 din 23.02.2016 privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor (3), (5), (8) și (9) ale articolului 186 din Codul de procedură penală.

³ CtEDO, Yağcı și Sargin c. Turciei, 08.06.1995, §66.

⁴ CtEDO, Saunders c. Regatului Unit, 17.12.1996, §67-76, [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58009#{"itemid":\["001-58009"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58009#{)

⁵ Pct. 27 DIRECTIVA (UE) 2016/343 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale

potrivit jurisprudenței Curții Europene, „dreptul de a păstra tăcerea nu este unul absolut” (cauza Weh vs. Austria, 8 iulie 2004). 38.

Pentru a stabili dacă esența dreptului de a tăcea și a privilegiului de a nu se autoincrimina a fost încălcată, instanța trebuie să țină cont de natura și gradul de constrângere utilizat pentru a obține mărturia, existența oricăror garanții de procedură corespunzătoare, precum și scopul utilizării materialelor dobândite în acest mod (cauza O’Halloran și Francis vs. Regatul Unit).

Curtea constituțională menționează că “Dreptul la tăcere constituie un element al dreptului la apărare ca parte a unui proces echitabil. 34. Articolul 14 pct.3 lit. g) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice garantează dreptul persoanei acuzate la tăcere. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul să nu fie silită să mărturisească împotriva sa sau să-și recunoască vinovăția.”⁶

În cauza Saundres c. Regatul Unit (17 decembrie 1996) CtEDO stabilește că scopul privilegiilor împotriva autoincriminării este, în viziunea Curții, de a-l proteja pe acuzat de acțiunile necorespunzătoare ale autorităților și, astfel, de a evita erorile judiciare. Dreptul la absența autoincriminării vizează, în primul rând, respectarea voinței persoanei acuzate de a păstra tăcerea și a presupune că în cauzele penale, acuzarea să fie făcută drept dovadă împotriva acuzatului, fără a obține probe prin metode coercitive sau opresive împotriva voinței acuzatului.

Chiar art. 6 al Convenției nu menționează în mod expres dreptul de a păstra tăcerea și una din componentele lui – dreptul de a nu contribui la propria incriminare, aceasta se dovedește totuși prin prezența lui în normele internaționale recunoscute, care se află în centrul noțiunii de proces echitabil, consacrat prin acest articol. În particular, dreptul de a nu contribui la propria incriminare presupune, că în cauza penală acuzația caută să-și întemeieze argumentația fără a recurge la elemente probante, obținute prin constrângere sau presiuni, în pofida voinței acuzatului. În doctrină s-a arătat, pe bună dreptate, că organele de urmărire sunt obligate, imediat după constatarea săvârșirii infracțiunii flagrante, să îl informeze pe făptuitor despre drepturile apărării, printre care și dreptul la tăcere. Acest drept este strâns legat de principiul prezumției de nevinovăție consacrat în art. 6 (2) din Convenție. Totodată, dreptul de a nu se incrimina personal se referă, în primul rând, la respectarea hotărârii unui acuzat de a păstra tăcerea.

Într-un șir de cazuri legate de conduita interogatoriilor de poliție, judecătorii de la Strasbourg au constatat încălcări ale art. 6; anume: când declarațiile de incriminare obținute de la un suspect, acesta fiind privat de orice contact cu exteriorul în condiții de detenție opresivă și fără acces la un avocat, fuseseră utilizate în cadrul procesului. În cauza Heaney și McGuinness c. Irlanda (21 decembrie 2000), Curtea a adoptat chiar o poziție identică față de declarațiile sau probele obținute conform unor metode discutabile fără a ține cont de utilizarea lor în fața tribunalului, *caz în care reclamantii au obținut informații contradictorii cu privire la drepturile lor în timpul interogatoriilor efectuate de poliție, fapt ce i-a constrâns să renunțe la dreptul lor de a păstra tăcerea.* [s.a.]

CtEDO a concluzionat în cauza Teixeira de Castro c. Portugalia (9 iunie 1998) că există o legătură între declarațiile de recunoaștere a vinovăției obținute prin constrângere și concluziile defavorabile extrase prin metode ilegale de la un suspect, încălcându-i-se astfel dreptul său de a

⁶ P.33, 34 Hotărârea nr.28 din 18.11.2014 pentru controlul constituționalității articolului 234 din Codul contravențional al Republicii Moldova (sanționarea contravențională a proprietarului vehiculului pentru necomunicarea identității persoanei căreia i-a încredințat conducerea) (Sesizarea 53a/2014-10-03,)

păstra tăcerea. CtEDO a constatat încălcarea art. 6.2 în cazul când instanța a recunoscut vinovăția reclamantilor pe motiv că aceștia au refuzat să răspundă la întrebările poliției (cauza Heaney și McGuinness c. Irlanda (21 decembrie 2000)). Chiar dacă reclamantul nu a fost sancționat penal pentru refuzul de a răspunde la întrebări, s-a constatat încălcarea art. 6.2 al Convenției din momentul în care poliția *i-a comunicat informații contradictorii sau obscure cu privire la dreptul său de a păstra tăcerea*, [s.a.] mai ales dacă la interogatorii nu a participat avocatul acestuia (cauza Averill c. Regatul Unit, 6 iunie 2000).

Procedura penală a Republicii Moldova, pe lângă art. 21 CPP conține norme concludente care ar avea sarcina protejării dreptului la tăcere. Astfel, art. 66 CPP prevede totalitatea de drepturi ale bănuțului, printre care se evidențiază și dreptul de a-și cunoaște drepturile, dreptul de a nu mărturisi împotriva sa, precum și dreptul de a primi de la organul de urmărire explicații asupra tuturor drepturilor sale. Reglementând procedura de audiere a învinutului, art. 104 CPP, indică, dacă bănuțul, învinutul acceptă să facă declarații, acesta este întrebat dacă recunoaște bănuțala sau învinuirea, și dacă recunoaște, atunci lui i se propune să facă în scris explicații asupra acesteia, iar dacă bănuțul, învinutul nu poate scrie sau refuză să scrie personal declarația, aceasta se consemnează în procesul-verbal de către persoana care efectuează audierea. Pot fi distinse câteva componente ale dreptului de a tăcea și a nu mărturisi împotriva sa (art. 66 alin. (2) pct. 2) CPP). În baza acestui drept, învinutul și inculpatul trebuie să fie informat de către organul de urmărire penală asupra faptului că este liber de a depune declarații referitor la fapta care a constituit obiectul acuzației. Persoana acuzată trebuie să dispună de oportunitatea de a decide care date să comunice organului de urmărire și instanței, pornind de la interesele sale. Învinutului, ulterior, nu i se poate imputa împiedicarea la stabilirea adevărului, crearea unor obstacole împotriva justiției etc.. Acuzatul trebuie să dispună de dreptul de a fi avertizat referitor la consecințele care pot surveni în urma declarațiilor sale; cu alte cuvinte, acuzatului trebuie să i se atragă atenția asupra faptului că ceea ce declară poate fi folosit împotriva sa. Obligația de a avertiza învinutul trebuie pusă în fața organului de urmărire. Bănuțul sau învinutul trebuie să aibă posibilitatea de a primi explicații atât din partea organului de urmărire penală, cât și din partea apărătorului referitor la semnificația dreptului la tăcere și la riscul de a face declarații. De reținut că declarațiile bănuțului sau învinutului vor putea fi folosite împotriva lor în măsura în care conținutul lor se coroborează cu alte fapte și împrejurări ce rezultă din probele existente în cauză.

Pe de altă parte, atunci când aplică o măsură preventivă, judecătorul nu va pune în discuție chestiunea privind vinovăția persoanei bănuțite de a fi comis o infracțiune, ci numai dacă sunt probe sau informații suficiente din care să reiasă bănuțala că acea persoană a comis acea faptă.⁷

În cauza *Cebotari c. Moldovei* (nr 35615/06, hot. CtEDO, 13.11.2007) este menționat Reclamantul a declarat că el a fost reținut deoarece a refuzat să facă declarații care i s-au cerut de ofițerul de urmărire penală și pentru ai obliga să facă astfel de declarații. (par. 33). El a menționat că arestarea sa a fost arbitrară și că Guvernul nu a contestat faptul că un ofițer de urmărire penală a condiționat eliberarea lui de faptul că el trebuia să dea declarațiile dorite de Guvern și a conchis că faptele acestei cauze erau foarte similare celor din cauza *Gusinskiy v. Russia* (nr. 70276/01, ECHR 2004-IV) (par.47) Curtea subliniază în această privință că, în lipsa unei bănuțeli rezonabile, reținerea sau arestarea unei persoane nu trebuie impuse niciodată cu scopul de a o determina să-și recunoască vina sau să dea declarații împotriva altor persoane sau pentru a obține fapte sau

⁷ Pct. 84 Hotărârea nr.3 din 23.02.2016 privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor (3), (5), (8) și (9) ale articolului 186 din Codul de procedură penală.

informații, care ar putea constitui drept bază pentru bănuiala rezonabilă împotriva acesteia. (par.48)

În cauza Tiron c. României, (Cererea nr. 17689/03), hot. din 07.04.2009, Curtea Europeană este în special afectată de refuzul instanțelor naționale de a dispune punerea în libertate a reclamantului din cauza atitudinii sale din timpul instrumentării de a nu recunoaște anumite fapte (a se vedea supra, pct. 11, 13 și 14). CtEDO reamintește în par.43, nu numai că acest motiv nu poate justifica o măsură privativă de libertate, dar aduce atingere drepturilor de a nu face declarații și de a nu contribui la propria incriminare, astfel cum sunt garantate de art. 6 din Convenție [Țurcan împotriva Moldovei, nr. 39835/05, pct. 51, 23 octombrie 2007 și, mutatis mutandis, Jalloh împotriva Germaniei (GC), nr. 54810/00, pct. 100, CEDO 2006-IX].

În cauza Țurcan c. Moldovei, (Cererea nr. 39835/05), hot. din 23.10.2007, Curtea este, în special, frapată de motivele pentru deținerea lui D.T. începând cu 8 noiembrie 2005 (a se vedea paragrafele 23 et seq. de mai sus), și anume că el a refuzat să divulge acușării numele martorilor care puteau dovedi nevinovăția sa în proces. Ea consideră că acest lucru nu numai că nu poate constitui un temei pentru arestarea unei persoane, dar este și o încălcare a dreptului unui acuzat de a păstra tăcerea, garantat de articolul 6 al Convenției (a se vedea, printre multe altele, Jalloh v. Germany [GC], nr. 54810/00, § 100, ECHR 2006-...). (par.51)

Astfel, așa cum rezultă din cele prezentate mai sus, dar și din bogata jurisprudență a Curții Europene, întregul text al art. 5 din Convenție gravitează în jurul unui singur scop și anume protecția libertății și siguranței persoanei împotriva arestărilor și deținerilor arbitrare. În acest sens s-a arătat că o privațiune de libertate va fi considerată inacceptabilă dacă ea constituie un mijloc de *interferență cu alte drepturi și libertăți garantate de Convenție sau dacă ea se bazează pe o lege aplicată arbitrar sau care poate fi considerată deficientă*.

În baza art. 5 § 1 lit. c) CEDO, distingem patru temeiuri care pot justifica aplicarea sau prelungirea arestării preventive:

- 1) riscul ca persoana să se eschiveze de la răspunderea penală;
- 2) riscul de a împiedica buna desfășurare a justiției;
- 3) prevenirea săvârșirii de către persoană a unei noi infracțiuni;
- 4) riscul că punerea în libertate a persoanei va cauza dezordine publică.

Aceste temeiuri nu urmează a fi întrunite cumulativ, fiind suficientă prezența unui singur temei pentru a aplica arestul preventiv.

În mod firesc, la adoptarea hotărârii privind aplicarea detenției, instanțele naționale trebuie să aplice standardele impuse de Convenția Europeană: legalitatea detenției; existența unei bănuieli rezonabile; prezența unui risc; proporționalitatea, rezonabilitatea și necesitatea aplicării detenției și, în sfârșit, posibilitatea aplicării măsurilor alternative detenției.⁸

În conformitate cu prevederile art. 25 alin. (2) din Constituția RM, Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu *procedura prevăzute de lege*.

Considerăm că dispozițiile criticate din art. 185 alin. (1) CPP RM nu se înscriu în limita cerințelor *procedurii prevăzută de lege* deoarece condiția de *nerecunoaștere a vinovăției impusă pentru aplicarea arestării preventive* este una arbitrară fiind în contradicție cu standardele

⁸ Hotărâre nr.3 din 23.02.2016 privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor (3), (5), (8) și (9) ale articolului 186 din Codul de procedură penală.

internaționale, normele constituționale și din CPP RM care ocrotesc drepturile și libertățile fundamentale, inerente unui proces echitabil în sensul art. 6 CtEDO - prezumția nevinovăției, dreptul la tăcere și apărare.

Cazurile și condițiile în care este permisă limitarea libertății persoanei – aplicarea arestului preventiv – art. 5 § 1 lit. c) CEDO precum și garanțiile recunoscute persoanelor private de libertate în art. 5 § 2-5 CEDO sânt garantate de prevederile art. art. 11, 176, 177, 185 alin.(2) - (4), 186, 308 CPP RM. CEDO nu condiționează legalitatea detenției prin subminarea altor drepturi cum ar fi dreptul la tăcere și la apărare.

Învinuitul sau inculpatul față de care este înaintat demers de aplicare a arestului preventiv, atunci când este audiat asupra faptei incriminate este în drept în baza art. 66 alin.1 pct.8) CPP RM să facă declarații sau să refuze de ale face. Astfel, în baza art. 8 alin. (2), 21, 66, 104 alin.(2), 277 alin.(2), 366 alin.(3), 367 alin.(1) CPP RM, organul de urmărire penală trebuie să informeze persoana reținută înainte de a face declarații că: 1. are dreptul să facă declarații sau să refuze de a le face; 2. dacă refuză să dea declarații, nu va suferi nicio consecință defavorabilă; 3. dacă va da declarații, acestea vor putea fi folosite ca mijloace de probă împotriva sa; 4. poartă răspundere doar pentru declarațiile în care a făcut un denunț intenționat fals, precum că infracțiunea a fost săvârșită de o persoană care nu a avut nicio atribuție la săvârșirea ei, și pentru declarațiile false făcute sub jurământ; 5. exercitarea drepturilor de care dispune sau renunțarea la aceste drepturi nu poate fi interpretată în detrimentul său și nu poate avea consecințe nefavorabile pentru ea.

Învinuitul sau inculpatul în procesul penal ar putea să facă declarații sau să refuze de a le face. Nu în toate cazurile învinuții fac declarații prin care recunosc faptele incriminate. În baza prevederilor art. 185 alin. (1) CPP RM, atunci când învinuitul sau inculpatul refuză a da declarații precum și în cazul când prin declarațiile sale, învinuitul sau inculpatul nu recunoaște că a comis faptele incriminate, instanța de judecată ar putea să motiveze arestul și pe motivul că acesta nu **recunoaște vinovăția**.

Deși dreptul la tăcere nu este un drept absolut, totuși acesta nu poate fi limitat în caz de aplicare a unei măsuri privative de libertate, așa cum rezultă din prevederile art. 185 alin.1 CPP RM. CEDO, jurisprudența CtEDO și Constituția RM nu condiționează aplicarea arestului preventiv de recunoașterea sau nerecunoașterea vinovăției și nu conțin prevederi privind restrângerea dreptului la tăcere. Astfel prevederile criticate din art. 185 alin.1 CPP RM, ar putea transforma arestarea preventivă dintr-o măsură excepțională în una aplicată arbitrar.

În baza prevederilor art.54 alin.2 din Constituția RM (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Conform prevederilor art. 2 alin. (2) CPP RM: (2) *Principiile generale și normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal și nemijlocit dau naștere drepturilor și libertăților omului în procesul penal.* Potrivit alin. (3) al aceluiași articol: (3) *Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care*

reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

Având în vedere cele expuse considerăm că prevederile art. 185 alin. (1) CPP RM: *„inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii...”* citită în contextul alin. (1) al art. 185 CPP RM, nu întrunește cerința de legalitate în sensul art. 5 CEDO, limitează prezumția nevinovăției, dreptul la tăcere și la apărare, fiind în contradicție cu prevederile art. art. 21, 25 alin. (2), 26, 54 alin. (2) din Constituția RM.

IV. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORILOR SESIZĂRII

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept, solicităm respectuos înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. emiterea unei hotărâri privind declararea neconstituționalității dispoziției „*...învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii*” cuprinse în textul art. 185 alin. (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

V. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult pînă la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.

Articolul 26 Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Codul de procedură penală a Republicii Moldova

Articolul 11. Inviolabilitatea persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Nimeni nu poate fi reținut și arestat decît în cazurile și în modul stabilit de prezentul cod.

(3) Privarea de libertate, arestarea, internarea forțată a persoanei într-o instituție medicală sau trimiterea ei într-o instituție educațională specială se permit numai în baza unui mandat de arestare sau a unei hotărîri judecătorești motivate.

(4) Reținerea persoanei pînă la emiterea mandatului de arestare nu poate depăși 72 de ore.

(5) Persoanei reținute sau arestate i se aduc imediat la cunoștință drepturile sale și motivele reținerii sau arestării, circumstanțele faptei, precum și încadrarea juridică a acțiunii de săvîrșirea căreia ea este bănuită sau învinuită, în limba pe care o înțelege, în prezența unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

(6) Organul de urmărire penală sau instanța judecătorească este obligată să elibereze imediat orice persoană deținută ilegal sau dacă temeiurile reținerii ori arestării au decăzut.

(7) Percheziția, examinarea corporală, precum și alte acțiuni procesuale care aduc atingere inviolabilității persoanei, pot fi efectuate fără consimțămîntul persoanei sau al reprezentantului ei legal numai în condițiile prezentului cod.

(8) Orice persoană reținută sau arestată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(9) În timpul desfășurării procesului penal, nimeni nu poate fi maltratată fizic sau psihic și sînt interzise orice acțiuni și metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, chiar și cu acordul acestuia, precum și pentru mediul înconjurător. Persoana reținută, arestată preventiv nu poate fi supusă violenței, amenințărilor sau unor metode care ar afecta capacitatea ei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile.

Declarația universală a drepturilor omului

Articolul 11

1. Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul în care au fost comise, nu constituiau un act delictuos potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît aceea care era aplicabilă în momentul în care a fost comis actul delictuos.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Articolul 47

Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil

Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

Asistența juridică gratuită se acordă celor care nu dispun de resurse suficiente, în măsura în care aceasta este necesară pentru a-i asigura accesul efectiv la justiție.

Articolul 48

Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare

(1) Orice persoană acuzată este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea.

(2) Oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Articolul 5. Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană care este victimă unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private

a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci cînd interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 9

1. Orice individ are dreptul la libertate și la securitatea persoanei sale. Nimeni nu poate fi arestat sau deținut în mod arbitrar. Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa decât pentru motivele legale și în conformitate cu procedura prevăzută de lege.

2. Orice individ arestat va fi informat, în momentul arestării sale, despre motivele acestei arestări și va fi înștiințat, în cel mai scurt timp, de orice învinuire care i se aduce.

3. Orice individ arestat sau deținut pentru comiterea unei infracțiuni penale va fi adus, în termenul cel mai scurt, în fața unui judecător sau a unei alte autorități împuternicite prin lege să exercite funcțiuni judiciare și va trebui să fie judecat într-un interval rezonabil sau să fie eliberat. Detențiunea persoanelor care urmează a fi trimise în judecată nu trebuie să constituie regulă, dar punerea în libertate poate fi subordonată unor garanții asigurând înfățișarea lor la ședințele de judecată, pentru toate celelalte acte de procedură și, dacă este cazul, pentru executarea hotărârii.

4. Oricine a fost privat de libertate prin arestare sau detențiune are dreptul de a introduce recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să hotărască neîntârziat asupra legalității detențiunii sale și să ordone eliberarea sa, dacă detențiunea este ilegală.

5. Orice individ care a fost victima unei arestări sau detențiuni ilegale are drept la o despăgubire.

Articolul 14

1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale

într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

2. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale este prezumată a fi nevinovată cât timp culpabilitatea sau nu a fost stabilită în mod legal.

3. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul, în condiții de deplină egalitate, la cel puțin următoarele garanții:

a) să fie informată în cel mai scurt termen, într-o limbă pe care o înțelege și în mod detaliat, despre natura și motivele acuzației ce i se aduce;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și să comunice cu apărătorul pe care și-l alege;

c) să fie judecată fără o întârziere excesivă;

d) să fie prezentă la proces și să se apere ea însăși sau să aibă asistența unui apărător ales de ea; dacă nu are apărător, să fie informată despre dreptul de a-l avea și, ori de câte ori interesul justiției o cere, să i se atribuie un apărător din oficiu, fără plată dacă ea nu are mijloace pentru a-l remunera;

e) să interogheze sau să facă a fi interogați martorii acuzației și să obțină înfățișarea și interogarea martorilor apărării în aceleași condiții cu cele ale martorilor acuzației;

f) să beneficieze de asistența gratuită a unui interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la ședința de judecată;

g) să nu fie silită să mărturisească împotriva ei însăși sau să se recunoască vinovată.

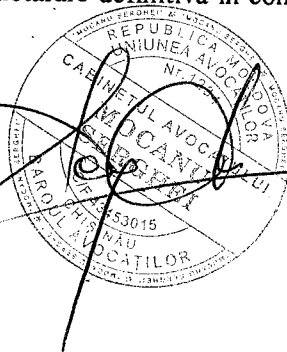
4. Procedura aplicabilă tinerilor care nu sunt încă majori potrivit legii penale va ține seama de vârsta lor și de interesul reeducării lor.

5. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune are dreptul de a obține examinarea de către o jurisdicție superioară, în conformitate cu legea, a declarării vinovăției și a condamnării sale.

6. Când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau se acordă grațierea deoarece un fapt nou sau nou-descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă în urma acestei condamnări va primi o indemnizație în conformitate cu legea, afară de cazul când s-a dovedit că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă ei, în întregime sau în parte.

7. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit din pricina unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă în conformitate cu legea și cu procedura penală a fiecărei țări.

Avocat

Serghei Mocaver

Dosarul nr. 14r-748/18
02-14r-19976-27092018

ÎNCHEIERE

04 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău în componența:

Președintele ședinței de judecată

Iovu Gheorghe

Judecătorii

Morozan Ghenadie și Gafton Alexandru

Grefier

Jitari Tatiana

Cu participarea:

Procurorului

Șendrea Nicu

Avocatului

Mocanu Serghei

judecând în ședința închisă demersul avocatului Mocanu Sergiu în interesele învinutei Guzun Tatiana privind sesizarea Curții Constituționale despre verificarea constituționalității sintagmei „învinutul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură penală.

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău,

A C O N S T A T A T :

1. Guzun Tatiana este învinuită de către organul de urmărire penală de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin.(5) Cod penal, în fapt fiindu-i incriminat că, în perioada anilor 2008-2017, de comun acord cu Guzun Zinaida acționând în complicitate cu Lupușor Eduard, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor imobile și altor bunuri, în care a investit mijloacele financiare cet.Guzun Fiodor, folosindu-se de încrederea acordată de ultimul a înregistrat drepturile de proprietate sau le-a transmis în folosință cet. Guzun Tatiana și Guzun Zinaida, care l-au deposedat prin înșelăciune prin întocmirea diferitor contracte, pe bunurile imobile situate în mun. Chișinău și anume: cota partea de 1/2 din bunul imobil amplasat pe str. București, 99, ap.8, în valoare estimată de 44000 euro, care conform cursului BNM formează sumă de 976 360 lei; cota parte de 1/2 din bunul imobil situat pe bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 67/2, în valoare de 120 000 euro, care conform cursului BNM formează suma de 2 662 800 lei; bunul imobil situat pe str.Lev Tolstoi, 24/1, ap.87, în valoare de 361 530 lei; cafeneaua situată pe str. Lev Tolstoi, 24/1, în valoare de 400 000 euro, care conform cursului BNM formează suma de 8 432 000 lei; bunul imobil situat pe str.Alba Iulia, 113, ap.177, în valoare de 45 000 euro, care conform cursului BNM formează suma de 953 100 lei, cota parte de 1/2 din bunul imobil (casă de locuit) amplasat în mun. Chișinău, str. Ștefan Neaga 29 ap.1; precum și alte bunuri imobile.

De asemenea, în luna mai 2017, pe teritoriul mun. Chișinău, sub pretextul solicitării unei sume bănești cu titlul de împrumut, cet.Guzun Tatiana a însușit de la Guzun Fiodor, suma de 20 000 dolari, care conform cursului BNM formează suma de 373 400 lei.

În rezultatul acțiunilor infracționale i-au fost cauzat lui Guzun Fiodor o daună în proporții deosebit de mari în sumă totală de peste 13 759 190 lei.

2. Astfel se învinuiește Guzun Tatiana Fiodor că, prin acțiunile sale intenționate a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin.(5) Cod penal - escrocheria, adică

manifestată prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită de mai multe persoane, în proporții deosebit de mari.

3. La data de 11.09.2018, procurorul în Procuratura mun. Chișinău, of. Principal Șendrea Nicu, a înaintat judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) un demers, prin care s-a solicitat aplicarea măsurii preventive arestul preventiv, în privința învinuitei Guzun Tatiana, pe un termen de 30 zile.

4. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17.09.2018 a fost admis demersul procurorului fiind aplicată măsura preventivă arestarea preventivă, cu eliberarea mandatului de arestare preventivă pe un termen de 30 zile, în privința învinuitei Guzun Tatiana.

5. Nefiind de acord cu încheierea adoptată, la data de 24.09.2018 avocatul Mocanu Serghei în interesele învinuitei Guzun Tatiana a declarat recurs în termen solicitând admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17.09.2018, cu pronunțarea unei decizii prin care să fie respins demersul procurorului.

6. În ședința instanței de recurs apărătorul Mocanu Serghei a înaintat cerere privind sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură penală.

Solicitând suspendarea examinarea cererii de recurs până la emiterea examinarea de către Curtea Constituțională a sesizării în vederea verificării constituționalității sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură penală.

Textul art. 185 alin.(1) din Codul de procedură penală „...învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii.” este unul neclar și imprezibil în aplicare deoarece este în contradicție cu prevederile Constituției, CEDO și jurisprudenței CtEDO, precum și cu mai multe norme din Codul de Procedură Penală al RM, care garantează dreptul la libertatea individuală, prezumția nevinovăției, dreptul la tăcere și la apărare.

Potrivit art. 15 din Constituție, cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

În baza art. 25 al Constituției Republicii Moldova, art. 5 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) și art. 9 parag.1-5 al Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, cât și ale prevederilor art. 11 alin.(1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazurilor și în conformitate cu procedura prevăzută de lege. în cazul în care procedura prevăzută de legile naționale contravine reglementărilor cuprinse în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prioritate au reglementările cuprinse în tratatele internaționale. Jurisprudența. Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO, în conformitate cu articolul 4 din Constituția Republicii Moldova, este direct aplicabilă în sistemul de drept al Republicii Moldova, este obligatorie și are o forță constituțională.

7. În ședința instanței de recurs avocatul Mocanu Serghei a solicitat admiterea sesizării în sensul declarat, pe motivele invocate.

7.1. Procurorul participant a solicitata respingerea cererii înaintate de avocatul Mocanu Serghei.

8. Examinând materialele cauzei, în special a demersului în speță, ținând cont de opinia participanților la proces, Colegiul penal consideră necesar de a admite demersul despre verificarea constituționalității sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură penală, din următoarele considerente.

9. Astfel, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

10. Potrivit art. 342 Cod de procedură penală, toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheiere a instanței de judecată. Încheierile privind măsurile preventive, de ocrotire și asiguratorii, recuzările, declinarea de competență, strămutarea cauzei, dispunerea expertizei, precum și încheierile interlocutorii, se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată. Încheierile instanței asupra celorlalte chestiuni se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată. Încheierile date pe parcursul judecării cauzei se pronunță public.

11. Succesiv, conform dispozițiilor art. 364 Cod de procedură penală, președintele ședinței întreabă fiecare parte în proces dacă are careva cereri sau demersuri. Cererile sau demersurile formulate vor fi argumentate, iar dacă se solicită administrarea unor probe noi, se vor indica faptele și circumstanțele ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate aceste probe, locul unde se află acestea, iar în privința martorilor, experților și specialiștilor se va indica identitatea și adresa lor în cazul în care partea nu poate asigura prezența lor în instanța de judecată. Cererile sau demersurile formulate se soluționează de către instanță după audierea opiniilor celorlalte părți asupra cerințelor înaintate. Părțile pot prezenta și cere administrarea probelor și în cursul cercetării judecătorești.

12. Totodată, Colegiul Penal indică că conform art. 7 alin. (2) Cod de procedură penală, dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

13. Pct. 83 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016 prevede că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

14. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82, care la rândul său prevede că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții și anume, dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

15. Pct. 107 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, prevede că în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de

Justiție, Curților de apel și judecătorilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor și soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

16. În acest context, Colegiul penal relevă că, potrivit Hotărârii Curții Constituționale din 23.02.2016 în contextul lit. c) pct. 2 al acesteia vizează una din solicitările avocatului Mocanu Serghei în interesele învinuitei Guzun Tatiana, înaintate în cadrul ședinței instanței de recurs, care a avut obiect de studiu recursul înaintat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17.09.2018 privind admiterea demersului procurorului și aplicarea măsurii preventive - arestul preventiv, cu eliberarea mandatului de aplicare a arestului preventiv pe un termen de 30 zile, în privința învinuitei Guzun Tatiana, prezenta sesizare a fost înaintată de avocatul Mocanu Serghei întemeind motivele în baza art. 15, 25 din Constituție, iar obiectul excepției este cuprins de categoriile indicate la art. 135 alin.(1) lit. b) din Constituție, este o normă a unui act legislativ, respectiv, circumstanțele în speță denotă întrunirea cerinței pct. 3 al paragrafului 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, prin urmare demersul privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 185 alin. (1) din Codul de procedură penală, și anume a sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii”, urmează a fi admisă.

17. În conformitate cu art. 7 alin.(3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău,-

DISPUNE :

Admite cererea avocatului Mocanu Serghei în interesele învinuitei Guzun Tatiana privind sesizarea Curții Constituționale despre verificarea constituționalității sintagmei „învinuitul inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii” din art.185 alin.(1) din Codul de procedură Penală al RM, cu expedierea sesizării în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova.

Încheierea nu este susceptibilă de atac.

Președintele ședinței:

Judecătorii:

Iovu Gheorghe

Morozan Ghenadie

Gafton Alexandru

